

державна, лейтмотивом якої стало національно-духовне відродження українського народу. Закладалися підвалини для духовної єдності, духовної соборності багатоетнічного народу на базі мови, оскільки школа мала бути переведена на українську мову навчання. Проте це не означало ігнорування мов національних меншин, в тому числі й російської.

Проголошена демократичність української освіти означала, що всі діти, без огляду на їх стать, майновий стан та класове походження мали право навчатися. Для досягнення цієї мети, нижча і середня освіта мали стати безкоштовними для населення та фінансуватися державою або громадськістю.

Уряди які змінювали Українську Центральну Раду – гетьманат П. Скоропадського, Директорія УНР – в різній мірі підтримували і розвивали принципи народної освіти, закладені при УЦР. Радянська влада також значною мірою скористалась напрацюваннями попередніх років. Однак вона поклала за основу в навчанні класовий принцип та практично відмовилася від підручників, розроблених українськими педагогами. Цим самим вона почала виховувати громадянина, який мав служити державі.

Вознюк О.В.

ЕТНОПЕДАГОГІЧНА ІДЕЯ У СПАДЩИНІ І. ФРАНКА

Процес національного відродження України неможливий без формування національної свідомості. Адже рівень національної свідомості залежить не лише від теоретичного усвідомлення даної проблеми, але й від практичної здатності людини брати безпосередню участь у розбудові власної держави. Без належного акценту у процесі виховання досягти такого результату практично неможливо. Загубленість національних орієнтирів та байдужість до надбань власного народу призводить до втрати людиною зв'язку з Батьківщиною. Цей факт аргументує необхідність будувати зміст освіти, форми і методи навчання та виховання в першу чергу, з урахуванням багатовікової історії народу, на основі його національно-культурних особливостей і традицій. Реалізація такого завдання полягає у використанні етнопедагогічної спадщини нашого народу, яка бере свій початок десь у глибинах тисячолітньої історії.

В ідейному зростанні, педагогічній діяльності та творчій спадщині видатного письменника Івана Франка українська етнопедагогіка посіла одне з найвагоміших місць. Народна педагогічна мудрість мала колосальний вплив на формування світогляду, виховного ідеалу та педагогічної позиції мислителя.

І.Франко, поряд з іншими відомими педагогами, письменниками, етнографами, істориками, мовознавцями (М.Володкевич, І.Огієнко, С. Русова, Я. Чепіга, Леся Українка, М.Грушевський, Б.Грінченко, М.Максимович, О. Потебня), надавав величезного значення вивченню родинних традицій, звичаїв та обрядів у всебічній підготовці молодого покоління до усвідомлення власної державності, активної участі у збагаченні духовної і матеріальної культури свого народу, безупинного процвітання нації, що, власне, і має бути найвищим ідеалом кожного українця. Національне виховання, на його думку, в першу чергу повинне формувати свідомий патріотизм, високу моральність, освіченість, фізичну і естетичну досконалість, витривалість, ініціативність.

Внесок І. Франка у дослідженні значення української етнопедагогіки, досягнень педагогічної культури Київської Русі, українського відродження XVI- XVII століть, історії вітчизняного шкільництва у Західній Україні рубежу XVIII-XIX століть важко переоцінити. Сам І.Франко був письменником з цілком своєрідною, яскраво вираженою українською національною індивідуальністю. Як кожний видатний письменник, Іван Франко жив у світі різних образів, яким надавав своєрідного забарвлення, наповнював їх самобутнім змістом, наділяв їх народними звичками та способами мислення. У поемі «Лис Микита» автор широко використовує народний вірш, приказки та прислів'я, вводить до неї власні спостереження і примітки критичного характеру. Письменник переконаний, що завдяки скоромовкам, загадкам, казкам збагачується творча уява дитини, удосконалюються навички усного мовлення, дотепності, зароджується фантазія, гумор, природний потяг до спілкування. Дитяча фольклорна творчість збагачує дидактичні можливості етнопедагогіки.

І.Франко з гордістю писав про українську народну творчість: «Ані німці, ані поляки не мають такої багатої, високогуманної, живої і справді національної, а для студіюму гімназійного (іменно яко введено в вірці літератури артистичної) зовсім придатної усної, народної словесності, пісень і оповідань історичних, малюючи тисячолітню минувшість нашого народу, його безчисленні невзгоди, погляди і змагання». Він вважав, що у школах потрібно збільшити час, відведений для вивчення народної творчості, бо вона повинна стати пропедевтикою рідної мови, історії, літератури для молодого покоління. З усіх висловлювань І.Франка випливає, що жива народна мова має лежати в основі літератури. Вивчення літератури, у свою чергу, повинно починатись найперше з народної творчості, читання якої у дитинстві на все життя вкорінює у душі людини любов до рідного слова, його краси.

Виховання етнопедагогічними засобами впливає з народного поняття моралі – шляхетність, доброта, чесність, справедливість, людяність. Основними критеріями моральної гідності є любов до праці; повага до батька, матері, старшої людини. Пріоритетність цих якостей відображається у народних казках, наприклад - «Котигорошко», «Мудра дівчина», «Дідова дочка і бабина дочка», «Батько й син»; у прислів'ях і приказках – «Україна, Бог, родина – то святі слова, дитино», «Батько і мати – два сонця у хаті», «Яблуко від яблуні далеко не відкотиться», «Хліб усьому голова».

І.Франко обґрунтовував важливість етнопедагогіки у відродженні генетичного коду українського народу, формуванні нового покоління українців, яке здатне не тільки розвивати і стверджувати національні надбання, а й значною мірою впливати на прогрес світової цивілізації загалом, що є досить актуальним на сучасному етапі інтеграції України у світову спільноту.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Енциклопедія освіти. К. – 2008.*
2. *Смаль В.З. Педагогічні ідеї Івана Франка. - К., - 1966.*